

KRAJOWE I TRANSGRANICZNE FUZJE I PRZEJĘCIA

w prawie podatkowym i rachunkowości

REGULACJE USTAWOWE ♦ PRAWO WSPÓLNOTOWE
UMOWY MIĘDZYNARODOWE ♦ MSR/MSSF

Michał KORALEWSKI

CEDEWU.PL

KRAJOWE I TRANSGRANICZNE FUZJE I PRZEJĘCIA

w prawie podatkowym i rachunkowości

REGULACJE USTAWOWE ♦ PRAWO WSPÓLNOTOWE
UMOWY MIĘDZYNARODOWE ♦ MSR/MSSF

Michał KORALEWSKI

CEDWU.PL

© Copyright do wydania polskiego CeDeWu Sp. z o.o.

Wszelkie prawa zastrzeżone.

Zabronione jest kopiowanie, przetwarzanie i rozpowszechnianie w jakimkolwiek celu oraz postaci bez pisemnej zgody autora i wydawcy.

Zdjęcie (grafika) udostępniona dzięki iStockPhoto.com

Projekt okładki: Agnieszka Natalia Bury

DTP: CeDeWu Sp. z o.o.

Wydanie I, Warszawa 2009

Wydanie I elektroniczne, Warszawa 2024

ISBN 978-83-7941-661-5

ISBN 978-83-7556-099-2

EAN 97883755600992

Wydawca: CeDeWu Sp. z o.o.

00-680 Warszawa, ul. Żurawia 47/49

e-mail: cedewu@cedewu.pl

Studio DTP: (4822) 396 15 06

Redakcja wydawnictwa: (4822) 396 15 03

Fax: (4822) 827 38 89

Sekretariat zarządu: (4822) 374 90 20, 374 90 22

Księgarnia Ekonomiczna

00-680 Warszawa, ul. Żurawia 47

Tel.: (4822) 396 15 00...01

Fax: (4822) 827 38 89

Ekonomiczna Księgarnia Internetowa

www.cedewu.pl

www.4books.pl

———— SPIS TREŚCI ————

WPROWADZENIE	9
---------------------------	----------

Część pierwsza

PROCEDURY POŁĄCZENIA – PODSTAWOWE INFORMACJE

Rozdział 1. POŁĄCZENIE KRAJOWE	13
1.1. Sposoby połączenia	13
1.2. Połączenie przez przejęcie	14
1.3. Połączenie przez zawiązanie nowej spółki	15
1.4. Procedura połączenia	16
Rozdział 2. POŁĄCZENIE TRANSGRANICZNE	27

Część druga

PODATKOWE KONSEKWENCJE POŁĄCZENIA

Rozdział 1. ŹRÓDŁA PRAWA	35
1.1. Katalog źródeł prawa	35
1.2. Prawo wspólnotowe	35
1.3. Umowy międzynarodowe	39
1.4. Źródła prawa krajowego Państw Członkowskich	40

Rozdział 2. ROK PODATKOWY	43
2.1. Podstawowe pojęcia	43
2.2. Skrócenie roku podatkowego	44
2.3. Określenie pierwszego roku podatkowego	45
2.4. Zmiana roku podatkowego	47
2.5. Konsekwencje wyboru roku podatkowego niepokrywającego się z rokiem kalendarzowym	48
2.6. Wpływ połączenia na ustalenie dochodu, bądź straty spółki połączonej ..	48
Rozdział 3. ZASADA NEUTRALNOŚCI PODATKOWEJ POŁĄCZENIA	53
3.1. Pojęcie i zakres zastosowania zasady	53
3.2. Odzwierciedlenie zasady w polskim prawie podatkowym	55
3.3. Zakres zastosowania zasady	58
Rozdział 4. OPODATKOWANIE NADWYŻKI PRZEJĘTEGO MAJĄTKU, JAKO WYJĄTEK OD ZASADY NEUTRALNOŚCI	61
4.1. Dopuszczalność opodatkowania nadwyżki przejętego majątku	61
4.2. Opodatkowanie połączenia spółek powiązanych kapitałowo	62
4.3. Opodatkowanie połączenia w celu uniknięcia lub uchylenia się od opodatkowania	66
4.4. Szczególny przypadek przekazania stałego zakładu	68
Rozdział 5. PODATKOWE KONSEKWENCJE POŁĄCZENIA DLA WSPÓLNIKÓW	71
5.1. Odroczenie opodatkowania dochodów wspólników i akcjonariuszy	71
5.2. Opodatkowanie dopłat	89
5.2.1. Zasady ogólne	89
5.2.2. Moment powstania obowiązku podatkowego	91
5.2.3. Obliczenie podatku	91
5.2.4. Płatnicy podatku	94
5.2.5. Zwolnienie od podatku	96
5.3. Opodatkowanie wspólników w przypadku wykupu i odkupu jednostek uczestnictwa	102
5.4. Przeliczanie przychodów i kosztów wyrażonych w walutach obcych ..	103

Rozdział 6. KOSZTY KONSOLIDACJI	107
6.1. Koszty konsolidacji jako koszty uzyskania przychodu	107
6.2. Koszty konsolidacji w prawie bilansowym	109
Rozdział 7. AMORTYZACJA	111
7.1. Podstawowe informacje	111
7.2. Zasada kontynuacji	113
7.3. Wartość początkowa	114
7.4. Sposób dokonywania odpisów amortyzacyjnych	117
7.5. Amortyzacja inwestycji w obcych środkach trwałych	123
Rozdział 8. SUKCESJA PODATKOWA	127
8.1. Zakres podmiotowy regulacji	127
8.2. Zakres przedmiotowy regulacji	128
8.3. Wyłączenie sukcesji podatkowej	132
Rozdział 9. DODATKOWE KONSEKWENCJE POŁĄCZENIA W PODATKU OD TOWARÓW I USŁUG	135
9.1. Wprowadzenie	135
9.2. Status podatnika VAT	135
9.3. Wpływ połączenia na obowiązek składania oraz korekty deklaracji podatkowych	144
9.4. Prawo do obniżenia podatku należnego oraz obowiązek zapłaty	146
9.5. Wystawienie faktur i not korygujących	147
9.6. Podatek VAT przy podwyższeniu kapitału zakładowego	149
9.7. Nowelizacja ustawy o VAT	151
Rozdział 10. EWIDENCJA PODATNIKÓW I PŁATNIKÓW	153
10.1. Obowiązki następcy prawnego	153
10.2. Przejście Numeru Identyfikacji Podatkowej	158
Rozdział 11. PODATEK OD CZYNNOŚCI CYWILNOPRAWNYCH	159
11.1. Zasady obowiązujące do 31 grudnia 2008 roku	159
11.2. Zasady obowiązujące od 1 stycznia 2009 roku	160
11.2.1. Prawo wspólnotowe	160
11.2.2. Prawo krajowe	164

Rozdział 12. NEUTRALNOŚĆ PODATKOWA KONFUZJI	169
12.1. Konfuzja w prawie cywilnym	169
12.2. Neutralność podatkowa konfuzji.	170

Część trzecia

ŁĄCZENIE SIĘ SPÓŁEK W PRAWIE BILANSOWYM

Rozdział 1. WPROWADZENIE	175
1.1. Podstawowe informacje	175
1.2. Dzień połączenia.	178
Rozdział 2. ŹRÓDŁA PRAWA	179
2.1. Wprowadzenie	179
2.2. Obowiązek i możliwość stosowania MSR/MSSF.	185
2.3. MSSF 3.	186
2.4. Inne istotne MSR/MSSF.	188
2.5. Implementacja standardów rachunkowości do prawa polskiego	189
2.6. Implementacja standardów rachunkowości w Państwach Członkowskich UE	190
Rozdział 3. KSIĘGI RACHUNKOWE	193
3.1. Wprowadzenie	193
3.2. Zamknięcie i otwarcie ksiąg rachunkowych	194
3.3. Kontynuowanie prowadzenia dotychczasowych ksiąg rachunkowych. ...	196
3.4. Przechowywanie dokumentacji księgowej	197
3.5. Inwentaryzacja	198
Rozdział 4. METODY UJĘCIA ŁĄCZENIA SIĘ SPÓŁEK W KSIĘGACH RACHUNKOWYCH	201
4.1. Wprowadzenie	201
4.2. Metoda nabycia.	201
4.3. Metoda łączenia udziałów.	205
Rozdział 5. METODA NABYCIA	207
5.1. Wartość godziwa aktywów i pasywów jednostki przejmowanej	207
5.2. Cena przejęcia	212

5.3. Rachunek zysków i strat	216
5.4. Wartość firmy oraz ujemna wartość firmy	218
Rozdział 6. METODA ŁĄCZENIA UDZIAŁÓW	225
6.1. Wyłączenia	225
6.2. Przyjęcie jednolitych metod wyceny aktywów i pasywów	226
6.3. Sumowanie aktywów i pasywów oraz przychodów i kosztów połączonych spółek	234
6.4. Rachunek zysków i strat	235
Rozdział 7. ODPOWIEDNIE STOSOWANIE PRZEPISÓW O ŁĄCZENIU SIĘ SPÓŁEK.	237
Rozdział 8. OBOWIĄZKI I ODPOWIEDZIALNOŚĆ CZŁONKÓW ZARZĄDU.	239
8.1. Podstawowe informacje	239
8.2. Sprawozdanie z działalności jednostki po połączeniu.	240
8.3. Sprawozdanie finansowe po połączeniu	243
8.4. Odpowiedzialność karna i karno-skarbowa	252
ZAŁĄCZNIK NR 1. IMPLEMENTACJA DYREKTYW PODATKOWYCH.	263
ZAŁĄCZNIK NR 2. UMOWY O UNIKANIU PODWÓJNEGO OPODATKOWANIA	271
ZAŁĄCZNIK NR 3. WYKAZ FORM PRAWNYCH SPÓŁEK ORAZ PODATKÓW OBJĘTYCH DYREKTYWĄ 90/435/EWG	275
ZAŁĄCZNIK NR 4. SPOSÓB TRANSPOZYCJI DYREKTYWY 2001/65/WE	279
WYKAZ CYTOWANYCH PRAC.	287
WYKAZ AKTÓW PRAWNYCH	290
WYKAZ ORZECZEŃ	293
WYKAZ PISM ORGANÓW PODATKOWYCH	296
WYKAZ INNYCH ŹRÓDEŁ.	300

WPROWADZENIE

Publikacja niniejsza jest drugą książką z serii *Model transgranicznego łączenia się spółek*, której celem jest całościowa prezentacja zagadnień związanych z międzynarodowym postępowaniem łączeniowym oraz przybliżenie procedur krajowego łączenia się spółek kapitałowych.

W pierwszej książce, która ukazała się pod tytułem *Transgraniczne łączenie się spółek na tle połączeń krajowych* zaprezentowano krajowe postępowania łączeniowe, jak również procedury transgranicznego łączenia się spółek kapitałowych w ujęciu prawa cywilnego i handlowego.

Niniejsza książka omawia natomiast podatkowe konsekwencje wskazanych transakcji oraz rozliczenie i ujęcie połączeń w księgach rachunkowych. Zaprezentowano w niej zatem skutki przejęć i fuzji na gruncie m.in. ustaw o podatku dochodowym, podatku do towarów i usług, ustawy o rachunkowości, jak również prawa wspólnotowe i umów międzynarodowych. Odrębnie omówiono także zagadnienie odpowiedzialności członków organów spółek wynikające z przepisów bilansowych, karno-skarbowych oraz międzynarodowych, jak również możliwej odpowiedzialności majątkowej spółki za czyny osób działających w jej imieniu, bądź interesie.

W książce znalazły się m.in. takie tematy, jak: sukcesja podatkowa, neutralność podatkowa połączenia, opodatkowanie dopłat, amortyzacja, zamknięcie i otwarcie ksiąg rachunkowych, czy chociażby mogących wyniknąć w związku z połączeniem obowiązków rejestracyjnych i aktualizacyjnych, korekt faktur VAT, deklaracji i zeznań podatkowych. Publikacja przybliży również odpowiednie przepisy międzynarodowe i wspólnotowe, w tym Międzynarodowe Standardy Sprawozdawczości Finansowej oraz rozporządzenia i dyrektywy wydane przez organy Unii Europejskiej.

Celem stawianym przed niniejszym opracowaniem jest ukazanie zbieżności oraz różnic, wzajemnych powiązań, zależności oraz wyłączeń pomiędzy krajowymi systemami prawnymi, prawem wspólnotowym, standardami międzynarodowymi oraz bilateralnymi umowami międzynarodowymi zawieranymi w celu zapobieżenia podwójnemu opodatkowaniu. Powyższe związki odgrywają, bowiem obecnie kluczowe znaczenie w dekodowaniu norm prawnych właściwych dla określenia prawnego i podatkowego statusu zarówno transakcji krajowych, jak również transgranicznych operacji gospodarczych.

W celu zapewnienia kompleksowości pracy przedstawiono w niej poglądy doktryny, orzecznictwo organów skarbowych, sądów powszechnych i administracyjnych, Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości, a także praktyczne wyjaśnienia i wskazówki odnoszące się do poszczególnych zagadnień. W książce nie zabrakło również przykładów zastosowania poszczególnych procedur.

Kolejna publikacja z serii zostanie poświęcona przekrojowej prezentacji prawa spółek w ważniejszych państwach członkowskich Unii Europejskiej. Omówione w niej zostaną zagadnienia związane z tworzeniem, rejestracją oraz łączeniem poszczególnych typów spółek funkcjonujących w porządku prawnym danych państw, a także sposób transpozycji przepisów o transgranicznym łączeniu się spółek.

Oddając w Państwa ręce niniejszą serię książek liczę, iż przybliży ona Szanownym Czytelnikom skomplikowany proces łączenia się spółek kapitałowych oraz poszczególne jego aspekty. Tylko bowiem kompleksowa analiza przedmiotowych transakcji gwarantuje ich zrozumienie oraz prawidłowe stosowanie w praktyce.

Część pierwsza

**PROCEDURY POŁĄCZENIA
– PODSTAWOWE INFORMACJE**

POŁĄCZENIE KRAJOWE

1.1. Sposoby połączenia

Kodeks spółek handlowych¹, przewiduje dwa sposoby łączenia się spółek. Połączenie może być dokonane przez:

- przeniesienie całego majątku spółki (przejmowanej) na inną spółkę (przejmującą) za udziały lub akcje, które spółka przejmująca wydaje wspólnikom spółki przejmowanej,
- zawiązanie spółki kapitałowej, na którą przechodzi majątek wszystkich łączących się spółek za udziały lub akcje nowej spółki².

Wykluczone jest, więc stosowanie obu tych sposobów jednocześnie, gdyż łączenie się przez przejęcie wyklucza łączenie się przez zawiązanie nowej spółki i odwrotnie. Wykluczone jest więc kombinowane zastosowania obu tych sposobów, gdyż łączenie się przez przejęcie wyklucza łączenie się przez zawiązanie nowej spółki i odwrotnie³. Natomiast brak jest w zasadzie ograniczeń, co do ilości spółek biorących udział w procesie połączenia. Jedynie w przypadku inkorporacji wykluczona jest wielość podmiotów po stronie spółki przejmującej⁴.

[Terminologia] W niniejszej pracy dla określenia pierwszego sposobu łączenia się spółek używany będzie termin inkorporacji bądź połączenia przez przejęcie, natomiast drugi sposób określany będzie mianem fuzji, albo połączenia przez zawiązanie nowej spółki.

[Dzień połączenia] W obu przypadkach połączenie następuje z dniem wpisania połączenia do rejestru właściwego według siedziby, odpowiednio spółki przejmującej albo spółki nowo zawiązanej.

Dzień wpisania połączenia do rejestru określony został przez ustawodawcę mianem dnia połączenia (art. 493 § 1 k.s.h.). W pierwszym przypadku mamy do czynienia z wpisem połączenia do rejestru spółki przejmującej, względnie wpisem związanego z połączeniem podwyższenia kapitału zakładowego. W drugiej zaś sytuacji,

---

¹ Ustawa z 15 września 2000 roku kodeks spółek handlowych, Dz.U. z 2000 roku, Nr 94, poz. 1037, z późn. zm.

² Zob. art. 492 § 1 k.s.h. oraz art. 283 i 463 k. h.

³ A. Szumański [w:] S. Sołtysiński, A. Szajkowski, A. Szumański, J. Szwaja, *Kodeks spółek handlowych. Komentarz. Tom IV. Komentarz do art. 459-633*, Warszawa 2004, s. 206.

⁴ Sytuację tę należy odróżnić od podziału przez przejęcie dopuszczającego przejęcie majątku dzielonej spółki przez więcej niż jedną spółkę przejmującą.

dniem połączenia jest dzień wpisu nowo zawiązanej spółki do rejestru⁵. Z tego też powodu wykreślenie spółek łączących się przez zawiązanie nowej spółki nie może nastąpić przed dniem wpisania do rejestru nowej spółki (art. 493 § 4 k.s.h.).

Spółka przejmowana albo spółki łączące się przez zawiązanie nowej spółki zostaną rozwiązane, bez przeprowadzenia postępowania likwidacyjnego, w dniu wykreślenia z rejestru. Wpis połączenia wywołuje zatem skutek wykreślenia spółki przejmowanej albo spółek łączących się przez zawiązanie nowej spółki (art. 493 § 2 k.s.h.). Wykreślenie z rejestru spółki przejętej albo spółek uczestniczących w fuzji ma, więc charakter deklaratoryjny. Stąd nie jest możliwa sytuacja, aby, mimo zarejestrowania połączenia przez sąd rejestrowy właściwy dla siedziby spółki przejmującej, doszło do odmowy wykreślenia spółki przejętej z rejestru⁶.

Sąd rejestrowy właściwy dla spółki przejmującej, bądź spółki nowo zawiązanej, po podjęciu postanowienia w przedmiocie połączenia, zawiadamia o tym sąd rejestrowy właściwy dla spółki przejmowanej, bądź spółek łączących się przez fuzję. Sąd ten natomiast przekazuje z urzędu dokumenty spółki wykreślonej z rejestru, celem ich przechowania, sądowi rejestrowemu właściwemu według siedziby spółki przejmującej, względnie nowo zawiązanej (art. 507 § 3 w zw. z art. 507 § 2 k. s. h.). Sąd ten wydaje również postanowienie w kwestii wykreślenia spółki, a następnie dokonuje wykreślenia spółki przejętej, czy też spółek biorących udział w fuzji z rejestru przedsiębiorców przez wprowadzenie określonych danych do systemu informatycznego⁷.

[Wniosek o wpis] Do złożenia wniosku o wpis połączenia do rejestru stosować należy 6-miesięczny termin, liczony od dnia powzięcia uchwały o połączeniu, gdyż poprzez odesłanie z art. 497 § 1 k.s.h. stosować należy odpowiednio przepisy art. 169 i art. 325 § 1 k.s.h.⁸

1.2. Połączenie przez przejęcie

[Charakterystyka] Cechą charakterystyczną tego rodzaju połączenia jest unicestwienie bytu prawnego jednej, bądź kilku spółek przejmowanych oraz dalsze funkcjonowanie spółki przejmującej w tej samej formie prawnej. Byt prawny spółek przejmowanych kończy się wraz z wykreśleniem ich z rejestru, ich prawa i obowiązki zaś przechodzą w drodze sukcesji uniwersalnej na spółkę przejmującą, a ich dotychczasowi wspólnicy, bądź akcjonariusze stają się z dniem połączenia wspólnikami, bądź

⁵ Zob. A. Kidyba, *Kodeks spółek handlowych. Komentarz*, Tom II, Warszawa 2007, s. 855.

⁶ A. Szumański [w:] S. Sołtysiński, A. Szajkowski, A. Szumański, J. Szwaja, *Kodeks...*, s. 235; M. Rodzyńkiewicz, *Kodeks spółek handlowych. Komentarz*, Warszawa 2007 (wydanie II), s. 897; M. Jasiakiewicz, *Podstawa prawna wykreślenia spółki z rejestru – glosa do postanowienia Sądu Najwyższego z 19 stycznia 2006 roku (IV CZ 144/05)*, Prawo Bankowe 2007, nr 2/2007; A. Witosz, *Czynności rejestracyjne związane z wpisem do rejestru łączenia się spółek handlowych*, Prawo Spółek 2003, nr 1/2003.

⁷ Zob. M. Jasiakiewicz, *Podstawa...*; M. Litwińska-Werner, *Kodeks spółek handlowych. Komentarz*, Warszawa 2005, s. 1095.

⁸ A. Szumański [w:] S. Sołtysiński, A. Szajkowski, A. Szumański, J. Szwaja, *Kodeks...*, s. 230, pogląd ten akceptuje również M. Rodzyńkiewicz, *Łączenie się spółek. Komentarz*, Warszawa 2003, s. 190.

akcjonariuszami spółki przejmującej. Działalność spółki inkorporowanej jest natomiast kontynuowana przez spółkę przejmującą w jej ramach organizacyjnych⁹.

[Podwyższenie kapitału zakładowego] Konsekwencją połączenia przez przejęcie jest częstokroć podwyższenie kapitału zakładowego spółki przejmującej, w celu wydania nowych udziałów albo akcji wspólnikom, czy też akcjonariuszom spółek przejmowanych. Podwyższenie kapitału zakładowego nie jest konieczne w przypadku przejęcia spółki zależnej przez spółkę dominującą, gdyż w przeciwnym wypadku spółka przejmująca musiałaby sobie samej wydać własne udziały albo akcje¹⁰ oraz w przypadku określonym w art. 515 § 1 k.s.h. Ze względu na fakt, że z dniem połączenia udziałowcy spółek przejmowanych stają się, z mocy prawa, udziałowcami spółki przejmującej (art. 494 § 4 k.s.h.), nie jest konieczne aby obejmowali oni jednostki uczestnictwa wykreowane dla nich przez spółkę przejmującą¹¹.

Podwyższenie kapitału zakładowego następuje z chwilą wpisu do rejestru (art. 262 § 4 k.s.h. oraz art. 431 § 1 w zw. z art. 430 § 1 k.s.h.). Regulacja podwyższenia kapitału zakładowego znajduje się w Rozdziale 4 przepisów o spółce z o.o. (Tytuł III, Dział I Kodeksu spółek handlowych) oraz w Rozdziałach 4 i 5 przepisów o spółce akcyjnej (Tytuł III, Dział II Kodeksu spółek handlowych).

Z brzmienia art. 493 § 3 k.s.h. wynika, iż albo najpierw następuje rejestracja podwyższenia kapitału zakładowego spółki przejmującej i wpisanie do jej rejestru faktu połączenia, a następnie wykreślenie spółki przejętej z rejestru, bądź też obie te czynności następują jednocześnie. Ta ostatnia możliwość dotyczy oczywiście sytuacji, gdy sąd rejestrowy właściwy dla spółki przejmującej jest jednocześnie właściwym dla spółki przejmowanej. Sąd ten może, bowiem, na podstawie art. 219 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. w zw. z art. 7 ustawy o Krajowym Rejestrze Sądowym, połączyć pozostające ze sobą w związku sprawy rejestrowe spółek biorących udział w procesie połączenia¹².

1.3. Połączenie przez zawiązanie nowej spółki

[Charakterystyka] W odróżnieniu od połączenia przez inkorporację, fuzja spółek prowadzi do ustania bytu prawnego wszystkich osób prawnych biorących udział w procesie łączenia się. Na ich miejsce wstępuje zaś podmiot nowo powstały, który tworzą udziałowcy spółek uczestniczących w połączeniu¹³. Pomimo sukcesji uniwersalnej, nowa spółka nie zapewnia ciągłości historycznej spółek ją tworzących, a rozpoczyna tworzenie własnej, odrębnej historii korporacyjnej.

Spółki biorące udział w połączeniu poprzez fuzję, po wpisaniu połączenia do rejestru spółki nowo zawiązanej, spotyka ten sam los, co spółki przejmowane. Ulegają one

⁹ M. Rodzyńkiewicz, *Łączenie...*, s. 27.

¹⁰ Zob. A. Szumański [w:] S. Sołtysiński, A. Szajkowski, A. Szumański, J. Szwaja, *Kodeks...*, s. 208.

¹¹ A. Szumański [w:] S. Sołtysiński, A. Szajkowski, A. Szumański, J. Szwaja, *Kodeks...*, s. 208.

¹² M. Rodzyńkiewicz, *Łączenie...*, s. 41.

¹³ A. Szumański [w:] S. Sołtysiński, A. Szajkowski, A. Szumański, J. Szwaja, *Kodeks...*, s. 205.

wykreśleniu z rejestru bez przeprowadzania postępowania likwidacyjnego. Z tym, że wykreślenie spółek łączących się przez zawiązanie nowej spółki nie może nastąpić przed dniem wpisania do rejestru nowej spółki (art. 493 § 4 k.s.h.). Oba te zdarzenia mogą nastąpić jednocześnie, bądź najpierw następuje wpisanie nowej spółki do rejestru, a następnie wykreślenie z rejestru łączących się spółek. Jak była o tym mowa wyżej, uzależnione jest to od tego, czy sąd rejestrowy właściwy dla spółki nowo zawiązanej pozostaje właściwy również dla łączących się spółek¹⁴.

[Dalsze obowiązki] Fakt, że mamy do czynienia z nowym podmiotem, a nie kontynuacją dotychczasowej działalności gospodarczej prowadzonej przez spółkę przejmującą, implikuje konieczność przyjęcia aktów korporacyjnych nowo zawiązanej spółki oraz powołania jej władz¹⁵. Oczywiście nic nie stoi na przeszkodzie, aby umowa, bądź statut spółki zostały ukształtowane na wzór umowy, czy statutu jednej z łączących się spółek, albo też stanowiły syntezę postanowień charakterystycznych dla każdej ze spółek. Jedynymi ograniczeniami w tym przedmiocie są ustawowe wymogi, co do obligatoryjnych elementów aktów korporacyjnych, przewidziane w Kodeksie spółek handlowych oraz konieczność zapewnienia wewnętrznej spójności umowy spółki.

Projekt zmian umowy albo statutu spółki przejmującej bądź projekt umowy albo statutu spółki nowo zawiązanej należy dołączyć do planu połączenia (art. 499 § 2 pkt 2 k.s.h.). Wskazane dokumenty wraz z innymi, wymienionymi w powyższym przepisie, podlegają zatwierdzeniu w drodze uchwał każdej z łączących się spółek (art. 506 § 1 k.s.h.). Wspólnicy, bądź akcjonariusze łączących się spółek mają prawo przeglądać załączone do planu połączenia projekty aktów korporacyjnych, a także żądać udostępnienia im bezpłatnie w lokalu spółki odpisów tych dokumentów (art. 505 § 1 pkt 3 oraz § 3 k.s.h.).

1.4. Procedura połączenia

Kodeks spółek handlowych dla obu typów łączenia się spółek kapitałowych przewiduje tożsamą procedurę postępowania połączeniowego. Procedurę tę można przedstawić poprzez następujący schemat czynności podejmowanych przez organy łączących się spółek:

1. Opracowanie planu połączenia spółek;
2. Zgłoszenie planu połączenia do sądu rejestrowego, który wyznacza biegłego, celem zbadania planu w zakresie poprawności i rzetelności;
3. Ogłoszenie planu połączenia;
4. Zawiadomienie przez zarządy łączących się spółek ich wspólników o zamiarze połączenia;
5. Podjęcie uchwały zgromadzenia wspólników lub walnego zgromadzenia każdej z łączących się spółek w przedmiocie połączenia;

¹⁴ M. Rodzynkiewicz, *Łączenie...*, s. 41.

¹⁵ M. Rodzynkiewicz, *Łączenie...*, s. 27.

6. Zgłoszenie do sądu rejestrowego podjętych uchwał przez zarządy każdej z łączących się spółek;
7. Wpisanie połączenia do rejestru właściwego według siedziby, odpowiednio spółki przejmującej albo spółki nowo zawiązanej oraz wykreślenie spółki przejmowanej albo spółek łączących się przez zawiązanie nowej spółki;
8. Zamieszczenie ogłoszenia o połączeniu spółek;
9. Odrębny zarząd majątkami połączonych spółek, aż do dnia zaspokojenia lub zabezpieczenia wierzycieli.

Na układ poszczególnych czynności wpływa także zasada wyrażona w treści art. 497 § 1 k.s.h. Stanowi ona, iż do łączenia się spółek stosuje się odpowiednio przepisy dotyczące powstania spółki przejmującej albo spółki nowo zawiązanej, utworzonej w wyniku połączenia, z wyłączeniem przepisów o wkładach niepieniężnych, jeżeli przepisy działu „Łączenie się spółek” nie stanowią inaczej.

[Fazy połączenia] Poszczególne czynności składające się na procedurę połączenia, w ślad za Trzecią Dyrektywą Rady Unii Europejskiej o łączeniu się spółek, dzieli się na trzy fazy¹⁶:

- Fazę menedżerską (przygotowawczą), w której dochodzi do uzgodnień pomiędzy spółkami, co do sposobu i warunków połączenia, odzwierciedlonych następnie w planie połączenia oraz sprawozdaniach uzasadniających połączenie. Nazwa pierwszej fazy wynika z faktu, iż uczestniczą w niej głównie zarządy łączących się spółek, bądź wspólnicy prowadzący sprawy spółek osobowych.
- Fazę właścicielską (decyzyjną), której głównym punktem jest podjęcie uchwały łączeniowej przez wspólników lub akcjonariuszy (czyli właścicieli) łączących się spółek.
- Fazę autoryzacji połączenia przez organy państwa, w której to następuje rejestracja połączenia w Krajowym Rejestrze Sądowym oraz dokonywane jest ogłoszenie o połączeniu wieńczące całą procedurę.

Wszystkie trzy fazy łącznie określane są zbiorczą nazwą „postępowanie łączeniowe”¹⁷. Dokonanie ww. ogłoszenia o połączeniu nie stanowi wszakże ostatniej czynności związanej bezpośrednio z łączeniem się spółek. Konieczne może okazać się podjęcie dalszych czynności, takich jak chociażby:

- ujawnienie spółki połączonej w księgach wieczystych i rejestrach (art. 494 § 3 k.s.h.),
- odrębny zarząd majątkami spółek i zaspokojenie ich wierzycieli (art. 495 i 496 k.s.h.),

¹⁶ Zob. P. Piniór [w:] J.A. Strzępka [red.], P. Piniór, W. Popiołek, E. Zielińska, *Kodeks spółek handlowych. Komentarz. Orzecznictwo do artykułów 301-633*, Warszawa 2005, s. 505; R.L. Kwaśnicki, *Faza menadżerska łączenia spółek kapitałowych*, Radca Prawny 2003, nr 1/2003.

¹⁷ Zob. A. Szumański [w:] W. Pyziół, A. I. Szumański, I. Weiss, *Prawo spółek*, Kraków 2004, s. 844-845; A. Witosz, *Łączenie się i podział spółek w Kodeksie spółek handlowych. Omówienia, wzory, przepisy, wskazówki praktyczne*, Bydgoszcz-Katowice 2002, s. 34-78 i 85-94; P. Piniór [w:] J.A. Strzępka [red.], P. Piniór, W. Popiołek, E. Zielińska, *Kodeks...*, s. 505.

- wytoczenie powództw odszkodowawczych przeciwko biegłym oraz członkom władz łączących się spółek (art. 512, 513 k.s.h.),
- udział w postępowaniach zmierzających do uchylecia, bądź stwierdzenia nieważności uchwały łączeniowej (art. 509, 510 k.s.h.).

Wskazane czynności określiłem nazwą czynności popołączeniowych (fazy popołączeniowej) zaliczając do elementów postępowania łączeniowego *sensu largo*, w przeciwieństwie do postępowania łączeniowego *sensu stricto* obejmującego jedynie trzy ww. fazy¹⁸. Określenie przedmiotowego etapu mianem „popołączeniowego” wynika z faktu, że objęte nim czynności występują już po dniu połączenia.

[Plan połączenia] Plan połączenia uznawany jest za jeden z najważniejszych dokumentów w procedurze łączeniowej, chociaż odmawia mu się mocy wiążącej¹⁹, traktując jako swoisty list intencyjny²⁰, bądź jako czynność jedynie faktyczną²¹, czy też jako działanie prawne zbliżone do czynności prawnej, tzw. *quasi*-czynność prawną²², *sui generis* – porozumienie między łączącymi się spółkami²³, dokument o znaczeniu organizacyjnym²⁴.

W praktyce plan połączenia stanowić będzie załącznik do uchwały zarządu, której obowiązek podjęcia wynika z faktu, iż uzgodnienie planu połączenia stanowi czynność przekraczającą zakres zwykłych czynności²⁵.

Plan połączenia spółek wymaga pisemnego uzgodnienia między łączącymi się spółkami (art. 498 k.s.h.). Wskazany przepis Kodeksu spółek handlowych nie przewiduje jednakże sankcji nieważności. Zgodzić się również należy z A. Kidybą, iż forma pisemna nie powinna być rozpatrywana z punktu widzenia ważności lub nieważności planu czy też celów dowodowych, bowiem dotyczy ona czynności faktycznych²⁶. Niemniej jednak, z uwagi na dyspozycje art. 500 i 502 k.s.h., niezachowanie formy pisemnej planu połączenia uniemożliwia wypełnienie kolejnych obowiązków w procesie połączenia²⁷. Przy czym złożenie podpisów przez wszystkich członków zarządu danej

¹⁸ Zob. M. Koralewski, *Transgraniczne łączenie się spółek kapitałowych na tle połączeń krajowych*, Warszawa 2009, s. 33.

¹⁹ Tak też m.in.: P. Cwikliński, *Łączenie spółek handlowych – wybrane zagadnienia*, Monitor Prawniczy nr 12 z 2001 roku; B. Nowicki, *Kodeks spółek handlowych, cz. XLVII. Plan połączenia*, Rzeczpospolita z 20 marca 2001 roku, K. Kruczalak, *Kodeks spółek handlowych. Komentarz*, Warszawa 2001, s. 792; M. Rodzynkiewicz, *Łączenie...*, s. 110; A. Szumański [w:] S. Sołtysiński, A. Szajkowski, A. Szumański, J. Szwaja, *Kodeks...*, s. 314; A. Witosz, *Łączenie...*, s. 49-52; S. Krześ, [w:] J. Jacyszyn, S. Krześ, E. Marszałkowska-Krześ, *Kodeks spółek handlowych. Komentarz, orzecznictwo*, Warszawa 2001, s. 591; P. Pinior [w:] J.A. Strzępka [red.], P. Pinior, W. Popiołek, E. Zielińska, *Kodeks...*, s. 532.

²⁰ Tak też: P. Cwikliński, *Łączenie...*; B. Nowicki, *Kodeks...*

²¹ Tak też: A. Szumański [w:] S. Sołtysiński, A. Szajkowski, A. Szumański, J. Szwaja, *Kodeks...*, s. 309; P. Pinior [w:] J.A. Strzępka [red.], P. Pinior, W. Popiołek, E. Zielińska, *Kodeks...*, s. 532, A. Kidyba, *Kodeks...*, s. 870.

²² Tak M. Rodzynkiewicz, *Łączenie...*, s. 110.

²³ M. Tarska, *Kodeks spółek handlowych. Komentarz*, Warszawa 2002, s. 390.

²⁴ E. Boniuszko, *Prawo handlowe dla praktyków z wzorami umów, uchwał i regulaminów*, Warszawa 2002, s. 294.

²⁵ A. Szumański [w:] S. Sołtysiński, A. Szajkowski, A. Szumański, J. Szwaja, *Kodeks...*, s. 308. Por. M. Rodzynkiewicz, *Łączenie...*, s. 111.

²⁶ A. Kidyba, *Komentarz...*, s. 867; Z. Koźmy, M. Ożóg [red.], *Kodeks spółek handlowych. Komentarz*, Gdańsk 2005, s. 960-961.

²⁷ Zob. M. Rodzynkiewicz, *Łączenie...*, s. 111-112; J. Jacyszyn, S. Krześ, E. Marszałkowska-Krześ, *Kodeks...*, s. 591.

spółki nie jest konieczne, wystarczające jest podpisanie planu połączenia zgodnie z zasadami reprezentacji spółki (art. 19 k.s.h.)²⁸.

Jak wynika to z treści art. 499 k.s.h. plan połączenia powinien zawierać co najmniej:

- typ, firmę i siedzibę każdej z łączących się spółek, sposób łączenia, a w przypadku połączenia przez zawiązanie nowej spółki – również typ, firmę i siedzibę tej spółki,
- stosunek wymiany udziałów lub akcji spółki przejmowanej bądź spółek łączących się przez zawiązanie nowej spółki na udziały lub akcje spółki przejmującej bądź spółki nowo zawiązanej i wysokość ewentualnych dopłat,
- zasady dotyczące przyznania udziałów albo akcji w spółce przejmującej bądź w spółce nowo zawiązanej,
- dzień, od którego udziały albo akcje, o których mowa w pkt. 3, uprawniają do uczestnictwa w zysku spółki przejmującej bądź spółki nowo zawiązanej,
- prawa przyznane przez spółkę przejmującą bądź spółkę nowo zawiązaną wspólnikom oraz osobom szczególnie uprawnionym w spółce przejmowanej bądź w spółkach łączących się przez zawiązanie nowej spółki,
- szczególne korzyści dla członków organów łączących się spółek, a także innych osób uczestniczących w połączeniu, jeżeli takie zostały przyznane.

Ze sformułowania cytowanego przepisu wynika, iż ustawa przewiduje niezbędne minimum, które plan połączenia musi określać, nie stoi na przeszkodzie natomiast, by plan połączenia zawierał również dodatkowe elementy²⁹.

Plan połączenia należy zgłosić do sądów rejestrowych właściwych dla spółki przejmującej oraz dla spółki, która ma być zawiązana w miejsce łączących się spółek³⁰. Niemniej jednak w postępowaniach łączeniowych obejmujących większą liczbę spółek, czy też spółek posiadających rozdrobnioną strukturę udziałową, bądź z udziałem spółek posiadających swoje siedziby w oddalonych od siebie częściach kraju, a także gdy łączące spółki tak zdecydują, godne rozważenia jest złożenie planu połączenia również w pozostałych sądach rejestrowych.

Po złożeniu planu połączenia w sądzie rejestrowym, podlega on ogłoszeniu. Z tym że obowiązкови temu podlega jedynie plan połączenia bez dodatkowych załączników³¹.

²⁸ M. Rodzynkiewicz, *Łączenie...*, s. 111 i n.

²⁹ Tak też: M. Litwińska-Werner, *Kodeks spółek handlowych. Komentarz*, Warszawa 2005, s. 1113.

³⁰ Tak też: M. Rodzynkiewicz, *Łączenie...*, s. 131; J. Jacyszyn, S. Krześ, E. Marszałkowska-Krześ, *Kodeks...*, s. 594. Pogląd, iż plan połączenia należy zgłosić do sądów rejestrowych właściwych dla wszystkich spółek biorących udział w procesie połączenia, w tym spółki nowo powstającej prezentują: A. Witosz, *Łączenie...*, s. 53; M. Litwińska-Werner, *Kodeks...*, s. 1116; A. Kidyba, *Kodeks...*, s. 880, Z. Koźmy, M. Ożóg [red.], *Kodeks...*, s. 963; M. Tarska, *Kodeks...*, s. 393; A. Szumański prezentuje pogląd, iż – co do zasady – plan połączenia należy zgłosić do sądu rejestrowego właściwego dla spółki przejmującej, przejmowanej oraz spółek łączących się przez fuzję. Jedynie w sytuacji, gdy sądem właściwym dla spółki nowo zawiązanej ma być sąd rejestrowy niebędący jednocześnie właściwym dla chociażby jednej ze spółek łączących się przez fuzję, należy zgłosić plan połączenia również do tego sądu. Pogląd ten akceptuje P. Piniór [w:] J.A. Strzępka [red.], P. Piniór, W. Popiołek, E. Zielińska, *Kodeks...*, s. 537. Omawiany pogląd niepotrzebnie różnicuje procedurę połączenia przez fuzję w zależności od siedziby spółki nowo powstającej.

³¹ A. Szumański [w:] S. Sołtysiński, A. Szajkowski, A. Szumański, J. Szwaja, *Kodeks...*, s. 343; M. Rodzynkiewicz, *Łączenie...*, s. 134-135; A. Kidyba, *Kodeks...*, s. 882; R.L. Kwaśnicki, *Plan połączenia spółek kapitałowych*, Monitor Prawniczy 2002, Nr 21/2002; R.L. Kwaśnicki, *Faza...*

Termin w jakim plan połączenia winien zostać ogłoszony wynika wprost z art. 500 § 2 k.s.h., przepis ten stanowi, że plan połączenia należy ogłosić nie później niż na miesiąc przed datą zwołania wspólników lub walnego zwołania, na którym ma być podjęta uchwała o połączeniu.

[Sprawozdanie zarządu] Podstawowym dokumentem sporządzanym wspólnie przez zarządy łączących się spółek jest plan połączenia. Kolejnym zaś pisemne sprawozdanie uzasadniające połączenie, które w odróżnieniu od planu połączenia, sporządzane jest oddzielnie dla każdej ze spółek. Uzasadnione jest to faktem, iż połączenie wiąże się przeważnie z odmiennymi korzyściami i zagrożeniami dla każdej z łączących się spółek. Odrębność interesów i przyczyn połączenia widoczna jest zwłaszcza w procedurze łączenia się przez przejęcie. Zadaniem sprawozdań jest zaś dostarczenie wspólnikom informacji umożliwiających podjęcie przez nich decyzji w sprawie sposobu głosowania nad uchwałą łączeniową³².

Sprawozdanie stanowi formę komentarza do planu połączenia wyjaśniającego jego podstawowe elementy w sposób bardziej przystępny dla wspólników, jest to forma opisowa planu połączenia³³. Dokument ten powinien zawierać zatem podstawy prawne i uzasadnienie ekonomiczne połączenia, a zwłaszcza stosunek wymiany udziałów lub akcji, o którym mowa w art. 499 § 1 pkt 2 k.s.h., w przypadku zaś szczególnych trudności związanych z wyceną udziałów lub akcji łączących się spółek, sprawozdanie powinno wskazywać na te trudności w odniesieniu do spółki, której ono dotyczy.

[Wniosek o wyznaczenie biegłego] Zarządy łączących się spółek wraz ze złożeniem planu połączenia składają wspólny wniosek o wyznaczenie biegłego celem zbadania planu połączenia w zakresie poprawności i rzetelności (art. 502 § 2 w zw. z § 1 k.s.h.). Biegłego wyznacza sąd rejestrowy właściwy według siedziby spółki przejmującej albo spółki, która ma być zawiązana w miejsce łączących się spółek.

Do biegłych wyznaczonych na podstawie art. 502 § 2 k.s.h., stosuje się przepisy art. 278-291 k.p.c. o dowodzie z opinii biegłego, także w zakresie uchylecia się od przyjęcia obowiązków biegłego, żądania wyłączenia biegłego, czy też nałożenia na biegłego kary grzywny³⁴.

Zadaniem wyznaczonego przez sąd biegłego jest ocena planu połączenia w aspektach określonych w art. 502 § 1 k.s.h. Przez „poprawność” planu połączenia należy rozumieć jego zgodność z wymogami określonymi w art. 499 k.s.h. oraz zgodność poszczególnych jego elementów z odpowiednimi przepisami prawa. Plan jest natomiast rzetelny, gdy został sporządzony z należytą dokładnością i sumiennością oraz odzwierciedla rzeczywisty stan rzeczy spełniając swój podstawowy cel, którym jest dostarczenie obiektywnych i pełnych danych wspólnikom, bądź akcjonariuszom łączących się spółek³⁵.

³² Zob. P. Piniór [w:] J.A. Strzępka [red.], P. Piniór, W. Popiołek, E. Zielińska, *Kodeks...*, s. 538.

³³ A. Szumański [w:] S. Sołtysiński, A. Szajkowski, A. Szumański, J. Szwaja, *Komentarz...*, s. 347.

³⁴ Tak też: A. Szumański [w:] S. Sołtysiński, A. Szajkowski, A. Szumański, J. Szwaja, *Kodeks...*, s. 354.

³⁵ Zob. A. Szumański [w:] S. Sołtysiński, A. Szajkowski, A. Szumański, J. Szwaja, *Kodeks...*, s. 351; A. Kidyba, *Kodeks...*, s. 885-886; M. Litwińska-Werner, *Kodeks...*, s. 1118; M. Rodzyńkiewicz [w:] *Łączenie...*, s. 141, określa pierwsze kryterium mianem metodologicznego, drugie zaś uznaje za kryterium aksjologiczne.

Biegły badający plan połączenia może w zasadzie ograniczyć się do zbadania stosunku wymiany udziałów i akcji spółki przejmowanej, bądź spółek łączących się przez związanie nowej spółki na udziały lub akcje spółki przejmującej albo spółki nowo zawiązanej. Biegły do swej oceny powinien, prócz planu połączenia, otrzymać także załączniki wymienione w art. 499 § 2 pkt 3 i 4 k.s.h.³⁶ Jeżeli biegły uzna, iż niezbędne do wydania opinii są mu dodatkowe dokumenty i wyjaśnienia, może zażądać ich na piśmie od zarządów łączących się spółek (art. 503 § 2 k.s.h.). Jak się wydaje, obowiązek udzielenia wyjaśnień lub przedstawienia dodatkowych dokumentów spoczywa także, z mocy art. 280 k.s.h., albo art. 466 k.s.h., na likwidatorach spółki uczestniczącej w połączeniu.

Wyjaśnienia mogą zostać złożone zarówno w formie pisemnej, jak i ustnej przepis bowiem nie wprowadza w tym zakresie żadnych wymogów³⁷. Jednakże zalecam składanie wyjaśnień na piśmie, chociażby dla celów dowodowych oraz aby uniknąć ewentualnych sporów w przedmiocie treści złożonych wyjaśnień.

Biegły ma obowiązek sporządzić szczegółową opinię na piśmie i złożyć ją wraz z planem połączenia sądowi rejestrowemu oraz zarządom łączących się spółek, w terminie określonym przez sąd. Termin wyznaczony przez sąd nie może być dłuższy niż dwa miesiące od dnia jego wyznaczenia (art. 503 § 1 k.s.h.).

Opinia biegłego powinna zawierać co najmniej:

1. Stwierdzenie, czy stosunek wymiany udziałów lub akcji, o którym mowa w art. 499 § 1 pkt 2, został ustalony należycie;
2. Wskazanie metody albo metod użytych dla określenia proponowanego w planie połączenia stosunku wymiany udziałów lub akcji wraz z oceną zasadności ich zastosowania;
3. Wskazanie szczególnych trudności związanych z wyceną udziałów lub akcji łączących się spółek.

Za sporządzoną opinię biegły otrzymuje wynagrodzenie określane przez sąd rejestrowy, który go wyznaczył. Wysokość wynagrodzenia ustalana jest zgodnie z rozporządzeniem Ministra Sprawiedliwości w sprawie kosztów przeprowadzania dowodu z opinii biegłych w postępowaniu sądowym³⁸.

Biegły odpowiada wobec łączących się spółek oraz ich wspólników za szkody wyrządzone z jego winy. W przypadku gdy biegłych jest kilku, ich odpowiedzialność jest solidarna. Roszczenia przeciwko biegłemu z tytułu naprawienia szkody przedawniają się z upływem 3 lat od dnia ogłoszenia o połączeniu. Do odpowiedzialności biegłego stosuje się ponadto niektóre przepisy dotyczące odpowiedzialności cywilnoprawnej członków organów spółki (art. 513 k.s.h.). Biegły może prócz tego zostać ukarany przez sąd grzywną za nieuzasadnioną odmowę złożenia przyrzeczenia lub opinii albo za nieusprawiedliwione opóźnienie złożenia opinii (art. 287 k.p.c.).

³⁶ Tak też: W. Pelc, *Łączenie się spółek według k.s.h. – jedno czy dwa badania biegłych – przepisy intertemporalne*, Prawo Spółek 2001, Nr 11/2001.

³⁷ M. Litwińska-Werner, *Kodeks...*, s. 1121.

³⁸ Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z 18 grudnia 1975 roku w sprawie kosztów przeprowadzania dowodu z opinii biegłych w postępowaniu sądowym, Dz.U. z 1975 roku, Nr 46, poz. 254 ze zm.

Przepisów o badaniu planu połączenia przez biegłego nie stosuje się w uproszczonych metodach połączenia, o których mowa w art. 516 § 1 oraz 516 § 7 k.s.h. Metody te zostaną omówione w dalszej części pracy.

[Dwukrotne zawiadomienie wspólników] Kolejnym, istotnym obowiązkiem nałożonym na zarząd jest konieczność 2-krotnego zawiadomienia wspólników, bądź akcjonariuszy w odstępie nie krótszym niż dwa tygodnie, w sposób przewidziany dla zwoływania zgromadzeń wspólników lub walnych zgromadzeń, o zamiarze połączenia się z inną spółką, nie później niż na miesiąc przed planowanym dniem powzięcia uchwały o połączeniu, a drugie w odstępie nie krótszym niż dwa tygodnie od daty pierwszego zawiadomienia. Zawiadomienie powinno zawierać, co najmniej:

1. Numer Monitora Sądowego i Gospodarczego, w którym dokonano ogłoszenia planu połączenia, zgodnie z art. 500 § 2 k.s.h., chyba że zawiadomienie to jest przedmiotem ogłoszenia;
2. Miejsce oraz termin, w którym wspólnicy mogą się zapoznać z dokumentami, termin ten nie może być krótszy niż miesiąc przed planowanym dniem powzięcia uchwały o połączeniu (art. 504 § 2 k.s.h.);
3. Dzień, godzinę i miejsce oraz szczegółowy porządek obrad zgromadzenia wspólników, bądź walnego zgromadzenia (art. 238 § 2, albo art. 402 § 1 k.s.h.);
4. W przypadku zamierzonej zmiany umowy spółki z o.o. należy wskazać istotne elementy treści proponowanych zmian (art. 238 § 2 k.s.h.);
5. W przypadku zamierzonej zmiany statutu powołać należy dotychczas obowiązujące postanowienia, jak również treść projektowanych zmian. Jeżeli jest to uzasadnione znacznym zakresem zamierzonych zmian, ogłoszenie może zawierać projekt nowego tekstu jednolitego statutu wraz z wyliczeniem nowych lub zmienionych postanowień statutu (art. 402 § 1 k.s.h. *in fine*).

[Uchwała łączeniowa] Po zakończeniu dyskusji i ustnym przedstawieniu istotnych elementów treści planu połączenia, sprawozdania zarządu i opinii biegłego wspólnicy, bądź akcjonariusze każdej ze spółek podejmują uchwałę o połączeniu. Uchwała ta powinna spełniać następujące kryteria (art. 506 k.s.h.):

- musi zostać powzięta większością 3/4 głosów, reprezentujących co najmniej połowę kapitału zakładowego, zaś w spółkach publicznych większością 2/3 głosów, w obu przypadkach umowa lub statut spółki może przewidywać surowsze warunki;
- w przypadku gdy w łączącej się spółce akcyjnej występują akcje różnego rodzaju, uchwała powinna być powzięta w drodze głosowania oddzielnymi grupami;
- powinna zawierać zgodę na plan połączenia, a także na proponowane zmiany umowy albo statutu spółki przejmującej bądź na treść umowy albo statutu nowej spółki,
- powinna być umieszczona w protokole sporządzonym przez notariusza.

Nic nie stoi na przeszkodzie aby uchwała została podjęta w trybie art. 239 § 1 k.s.h. albo art. 240 k.s.h., bądź w przypadku spółki akcyjnej w trybie art. 404 § 1 k.s.h., czy

też art. 405 § 1 k.s.h.³⁹, praktykę taką uznać należy jednak za niewłaściwą i mogącą doprowadzić do naruszenia art. 500 § 2 k.s.h., art. 504 § 1 k.s.h., a zwłaszcza art. 505 k.s.h. Wykluczona jest natomiast możliwość podjęcia uchwały łączeniowej w trybach określonych w art. 227 § 2 k.s.h. Powodem niemożności skorzystania z ww. trybów jest definitywne brzmienie art. 506 § 1 k.s.h., mówiące o uchwale zgromadzenia wspólników, nie zaś uchwale wspólników. Tymczasem uchwały podejmowane na podstawie art. 227 § 2 k.s.h., są uchwałami wspólników, nie zgromadzenia wspólników⁴⁰.

[Zgłoszenie uchwały] Po podjęciu uchwały oraz zakończeniu zgromadzenia, zarząd każdej z łączących się spółek powinien zgłosić do sądu rejestrowego uchwałę łączeniową w celu wpisania do rejestru wzmianki o takiej uchwale ze wskazaniem, czy łącząca się spółka jest spółką przejmującą, czy spółką przejmowaną (art. 507 § 1 k.s.h.).

Uchwałę należy zgłosić w terminie 7 dni od dnia jej powzięcia, co wynika z ogólnej normy art. 22 ustawy o KRS⁴¹. Zgłoszenia dokonuje zarząd każdej z łączących się spółek. Z uwagi na brak przepisów szczególnych w tym przedmiocie przyjąć należy, iż do zgłoszenia uchwały łączeniowej zastosowanie znajdzie art. 19 k.s.h.⁴² Stąd urzędowe formularze podpisane winny być przez zarząd zgodnie z zasadą reprezentacji wynikającą z umowy, bądź statutu spółki, a w braku stosownych regulacji w tych aktach, zgodnie z art. 205 § 1 k.s.h., bądź art. 373 § 1 k.s.h.

Zgłaszając uchwałę łączeniową do sądu rejestrowego zarząd winien złożyć również inne dokumenty wymagane przez przepisy szczególne, np. art. 19 ust. 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, art. 124 ust. 4 ustawy Prawo bankowe⁴³.

[Wniosek o wpis połączenia] Z uwagi na fakt, iż wpis połączenia do rejestru nie następuje z urzędu, niezbędny jest w tym przedmiocie wniosek pochodzący od spółki przejmującej, bądź nowo zawiązanej, gdyż to w rejestrach tych spółek wpisywany jest fakt połączenia (art. 493 § 2 zd. 1 k.s.h.). Jednocześnie z wnioskiem o wpis połączenia mogą zostać złożone wnioski o podwyższenie kapitału zakładowego spółki przejmującej, bądź o rejestrację spółki nowo zawiązanej, co z uwagi na treść art. 493 § 3 k.s.h. uznać należałoby za prawidłową praktykę. Wniosek o wpis połączenia powinien zostać podpisany przez członków zarządu odpowiedniej spółki zgodnie z tymi samymi zasadami, co wniosek o wpis wzmianki o podjęciu uchwały łączeniowej. Z tym jednakże zastrzeżeniem, iż w przypadku jednoczesnego składania wniosku o rejestrację nowo zawiązanej spółki, ten ostatni wniosek winien zostać podpisany przez wszystkich członków zarządu (art. 164 § 1 k.s.h., bądź

³⁹ Tak też: M. Rodzyńkiewicz, *Łączenie...*, s. 161; R. Kwaśnicki, *Faza...*

⁴⁰ Tak też: M. Rodzyńkiewicz, *Łączenie...*, s. 161; R. Kwaśnicki, *Faza...*; B. Nowicki, *Kodeks...*; J. Jacyszyn, S. Krześ, E. Marszałkowska-Krześ, *Kodeks...*, s. 598.

⁴¹ Tak też: A. Kidyba, *Kodeks...*, s. 902; A. Szumański [w:] S. Sołtysiński, A. Szajkowski, A. Szumański, J. Szwańka, *Komentarz...*, s. 414, A. Witosz, *Łączenie...*, s. 85; M. Tarska, *Kodeks...*, s. 399.

⁴² A. Witosz, *Czynności rejestracyjne związane z wpisem do rejestru łączenia się spółek handlowych*, Prawo Spółek 2003, nr 1/2003.

⁴³ Zob. Z. Koźmy, M. Ożóg [red.], *Kodeks...*, s. 975.

art. 316 § 1 k.s.h. stosowane w zw. z art. 497 § 1 k.s.h.)⁴⁴. Wniosek o wpis połączenia do rejestru należy złożyć na urzędowych formularzach oraz należyście opłacić zgodnie z przepisami ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych.

Kodeks spółek handlowych nie wprowadza odrębnego przepisu określającego termin, w jakim należy złożyć wniosek o wpis połączenia do rejestru. Zastosowania zatem znajdują przepisy art. 169, bądź art. 325 § 1 k.s.h., stosowane z mocy generalnego odesłania wynikającego z art. 497 § 1 k.s.h.⁴⁵ Nie ma również przeszkód aby wniosek ten składać równocześnie z wnioskiem o wpis wzmianki o uchwale łączeniowej, z zachowaniem terminu dla tego drugiego wniosku⁴⁶.

[Ogłoszenie] Wraz ze złożeniem wniosku o wpis połączenia do rejestru zarząd spółki przejmującej, bądź spółki nowo zawiązanej powinien złożyć wniosek o ogłoszenie o połączeniu spółek w Monitorze Sądowym i Gospodarczym (art. 508 k.s.h.)⁴⁷, ewentualnie także w innych w sposób przewidziany w umowie, bądź statucie spółki (art. 5 § 3 k.s.h.). Nie jest jednakże wykluczone, aby ogłoszenia takiego dokonać bezpośrednio po dniu połączenia, gdyż omawiany przepis nie precyzuje dnia, w którym ogłoszenie powinno się ukazać.

Z ukazaniem się ogłoszenia wiążą się określone skutki, pierwszą ich grupę stanowią uprawnienia wierzycieli łączących się spółek wynikające z art. 495-496 k.s.h. Drugą natomiast stanowią skutki prawne wspólne wszystkim ogłoszeniom, o których mowa w art. 15 ustawy o KRS⁴⁸.

[Szczególne przypadki połączenia] Na gruncie przepisów art. 515 i 516 k.s.h. możemy wyróżnić następujące przypadki szczególne uzasadniające stosowanie procedur uproszczonych:

1. Połączenie bez podwyższania kapitału zakładowego, gdy:
  - spółka przejmująca ma udziały lub akcje spółki przejmowanej, przy czym ustawodawca nie przesądził o koniecznej ilości udziałów lub akcji spółki przejmowanej, jakie spółka przejmująca powinna posiadać⁴⁹,
  - spółka przejmująca ma udziały lub akcje nabyte lub objęte, zgodnie z przepisami art. 200 lub art. 362 oraz w przypadkach, o których mowa w art. 366;
2. Połączenie bez powzięcia uchwały łączeniowej, zwane też połączeniem przez przejęcie spółki zależnej:

⁴⁴ A. Szumański [w:] S. Sołtysiński, A. Szajkowski, A. Szumański, J. Szwaja, *Kodeks...*, s. 419; M. Rodzyńkiewicz, *Łączenie...*, s. 186. Wniosek o stosowaniu, w tym przypadku, przepisu art. 19 k.s.h., akceptuje również A. Witosz, *Czynności...*

⁴⁵ Tak też: A. Szumański [w:] S. Sołtysiński, A. Szajkowski, A. Szumański, J. Szwaja, *Kodeks...*, s. 422-423; M. Rodzyńkiewicz, *Łączenie...*, s. 189-190, Z. Koźmy, M. Ożóg [red.], *Kodeks...*, s. 974.

⁴⁶ A. Szumański [w:] S. Sołtysiński, A. Szajkowski, A. Szumański, J. Szwaja, *Kodeks...*, s. 417.

⁴⁷ A. Szumański [w:] S. Sołtysiński, A. Szajkowski, A. Szumański, J. Szwaja, *Kodeks...*, s. 428; M. Rodzyńkiewicz, *Kodeks...*, s. 933.

⁴⁸ A. Kidyba, *Kodeks...*, s. 904; A. Szumański [w:] S. Sołtysiński, A. Szajkowski, A. Szumański, J. Szwaja, *Kodeks...*, s. 429.

⁴⁹ M. Rodzyńkiewicz, *Łączenie...*, s. 260.

- gdy spółka przejmująca posiada udziały albo akcje o łącznej wartości nominalnej nie niższej niż 90% kapitału zakładowego spółki przejmowanej, lecz nie obejmującej całego jej kapitału,
  - w przypadku przejęcia przez spółkę przejmującą swojej spółki jednoosobowej;
3. Uproszczone połączenie spółek z o. o., których współnikami są wyłącznie osoby fizyczne w liczbie nieprzekraczającej we wszystkich łączących się spółkach 10 osób.

[Skutki połączenia] Połączenie spółek powoduje, iż:

- wszystkie aktywa i pasywa przejmowanej spółki przechodzą na spółkę przejmującą, bądź spółkę nowo zawiązaną (sukcesja uregulowana w art. 494 k.s.h.),
- współnicy spółki przejmowanej stają się współnikami spółki przejmującej, a współnicy łączących się spółek stają się współnikami nowo zawiązanej spółki (art. 494 § 4 k.s.h.),
- spółka przejmowana oraz spółki łączące się w drodze fuzji przestają istnieć (art. 493 k.s.h.).

[Pozostałe skutki obu rodzajów połączenia] Powzięcie uchwały łączeniowej, jak również rejestracja połączenia może wywoływać także inne konsekwencje dla współników, wierzycieli, a nawet osób trzecich:

- wydanie dokumentów akcji wpis do księgi akcyjnej albo księgi udziałów, a także aktualizacja obowiązku uiszczenia dopłat na rzecz współników spółek przejmowanych, względnie łączących w drodze fuzji, bądź na rzecz spółki przejmującej, czy nowo zawiązanej (art. 492 § 2 i 3 k.s.h.);
- aktualizuje się możliwość zniweczenia połączenia poprzez uchylene, bądź stwierdzenia nieważności uchwały łączeniowej (art. 509 i 510 k.s.h.). W okresie 6 miesięcy od dnia połączenia, połączenie może zostać uchylone również z powodu braków, o których mowa w art. 21 k.s.h. (art. 497 § 2 k.s.h.);
- powstanie obowiązku odrębnego zarządu majątkiem łączących się spółek (art. 495 i 496 k.s.h.);
- aktywuje się odpowiedzialności członków zarządu, rady nadzorczej lub komisji rewizyjnej, likwidatorów łączących się spółek oraz biegłego za szkody wyrządzone z ich winy (art. 512 i 513 k.s.h.).

[Odrębny zarząd majątkami spółek] Celem zabezpieczenia interesów znanych wierzycieli spółek przejmowanych, bądź łączących się przez zawiązanie nowej spółki, Kodeks przewiduje instytucję odrębnego zarządu majątkami łączących się spółek oraz przyznaje wierzycielom prawo pierwszeństwa zaspokojenia z majątku swojej pierwotnej dłużniczki przed wierzycielami pozostałych łączących się spółek, a w niektórych przypadkach także prawo zabezpieczenia swoich roszczeń (art. 495 i 496 k.s.h.)⁵⁰.

⁵⁰ Zob. A. Kidyba, *Kodeks...*, s. 863-864; A. Szumański [w:] S. Soltysiński, A. Szajkowski, A. Szumański, J. Szwa-
ja, *Kodeks...*, s. 264-265, M. Rodzynkiewicz, *Łączenie...*, s. 81.

Warunkiem wprowadzenia odrębnego zarządu majątkami łączących się spółek, a w konsekwencji możliwości skorzystania przez wierzycieli z pierwszego ze wskazanych uprawnień jest kumulatywne spełnienie poniższych przesłanek:

- zażądanie przez wierzyciela,
- który posiada wierzytelność powstałą przed dniem połączenia,
- w formie pisemnej,
- zapłaty,
- przed upływem 6 miesięcy od dnia ogłoszenia o połączeniu.

Z treści omawianego przepisu nie wynika obowiązek prowadzenia odrębnego zarządu majątkiem łączących się spółek, aż do chwili zgłoszenia odpowiedniego żądania przez wierzyciela. Niemniej jednak, zgodnie z art. 495 § 2 k.s.h., za prowadzenie oddzielnego zarządu odpowiadają członkowie organów spółki przejmującej lub spółki nowo zawiązanej. Dlatego też w każdym przypadku należy rozważyć, czy stan majątku łączących się spółek uzasadniałby prowadzenie odrębnego zarządu, tak aby wierzyciele każdej ze spółek mogli zostać zaspokojeni, bądź zabezpieczeni, gdy zgłoszą jedno z omawianych żądań.

Instytucja odrębnego zarządu nie znajdzie zaś zastosowania, gdy spółki łączące się nie posiadają wierzycieli, bądź zostali oni zabezpieczeni przed dniem połączenia⁵¹.

W okresie odrębnego zarządzania majątkami spółek wierzycielom każdej spółki służy pierwszeństwo zaspokojenia z majątku swojej pierwotnej dłużniczki przed wierzycielami pozostałych łączących się spółek, niezależnie do faktu zgłoszenia żądania zapłaty przez danego współnika. Wystarczające jest zatem zgłoszenie takiego żądania przez jednego spośród wierzycieli, powoduje to bowiem obowiązek odrębnego zarządu majątkami łączących się spółek, który z kolei jest przesłanką żądania pierwszeństwa zaspokojenia⁵². Wierzyciele ci mogą jednakże nie skorzystać z przysługującego im prawa pierwszeństwa i skierować swoje roszczenie przeciwko spółce przejmującej, bądź nowo zawiązanej⁵³.

⁵¹ A. Szumański [w:] S. Sołtysiński, A. Szajkowski, A. Szumański, J. Szwaja, *Kodeks...*, s. 266; A. Witosz, *Łączenie...*, s. 99.

⁵² Tak też: A. Kidyba, *Kodeks...*, s. 866; A. Witosz, *Łączenie...*, s. 99-100; P. Piniór [w:] J.A. Strzępka [red.], P. Piniór, W. Popiołek, E. Zielińska, *Kodeks...*, s. 526; M. Litwińska-Werner, *Kodeks...*, s. 1102; Z. Koźmy, M. Ożóg [red.], *Kodeks...*, s. 958; J. Jacyszyn, S. Krześ, E. Marszałkowska-Krześ, *Kodeks...*, s. 589; M. Litwińska-Werner [w:] W. Górecki, A. Kappes, M. Litwińska-Werner, M. Pazdan, U. Promińska, A. Rachwał, M. Spyra, S. Włodyka [red.], *Prawo spółek handlowych, tom 2A*, Warszawa 2007, s. 261.

⁵³ P. Piniór [w:] J.A. Strzępka [red.], P. Piniór, W. Popiołek, E. Zielińska, *Kodeks...*, s. 526.

POŁĄCZENIE TRANSGRANICZNE

[Zakres regulacji] Zgodnie z brzmieniem przepisu art. 491 § 1¹ k.s.h., włączeniu transgranicznym mogą brać udział polskie spółki kapitałowe oraz spółka komandytowo-akcyjna. Z tym że spółka komandytowo-akcyjna nie może być spółką przejmującą albo spółką nowo zawiązaną.

W ramach procedury transgranicznej, polskie spółki mogą łączyć się ze spółką zagraniczną, o której mowa w art. 2 pkt 1 Dziesiątej Dyrektywy⁵⁴, utworzoną zgodnie z prawem państwa członkowskiego Unii Europejskiej lub państwa-strony umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym i mającą siedzibę statutową, zarząd główny lub główny zakład na terenie Unii Europejskiej lub państwa-strony umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym.

Zdolność łączeniowa przysługuje również tzw. formalnie zagranicznym spółkom kapitałowym, których główne przedsiębiorstwo znajduje się w innym państwie, niż państwo w którym spółki te zostały zarejestrowane i w których posiadają statutową siedzibę⁵⁵. Powyższe wynika wprost z treści art. 491 § 2¹ k.s.h.

W połączeniu transgranicznym z udziałem polskich spółek kapitałowych lub komandytowo-akcyjnych nie może uczestniczyć:

- spółka, której celem jest zbiorowe inwestowanie kapitału pozyskanego w drodze emisji publicznej, działająca na zasadzie dywersyfikacji ryzyka oraz której jednostki uczestnictwa są na żądanie ich posiadaczy odkupywane lub umarzane bezpośrednio lub pośrednio z aktywów tej spółki,
- zagraniczna spółdzielnia.

[Procedura połączenia transgranicznego] Połączenie transgraniczne odbywa się na zbliżonych zasadach do połączenia krajowego, wynika to faktu, iż do połączenia transgranicznego w pierwszej kolejności należy stosować przepisy prawa krajowego regulujące połączenie pomiędzy rodzimymi spółkami, o ile przepisy Dziesiątej Dyrektywy nie stanowią inaczej. Taki też model regulacji został wyrażony w art. 516¹ k.s.h. Dlatego do transgranicznych fuzji i przejęć zastosowanie znajdują zarówno przepisy ogólne o łączeniu się spółek (art. 491-497 k.s.h.), jak i przepisy

⁵⁴ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady nt 2005/56/WE z 26 października 2005 roku w sprawie transgranicznego łączenia się spółek kapitałowych, Dz. Urz. L 310 z 25.11.2005, s. 1-9., zwana „Dziesiątą Dyrektywą”.

⁵⁵ Zob. M. Cejmer, J. Napierała, T. Sójka, *Europejskie Prawo Spółek, Tom IV. Spółki zagraniczne w Polsce*, Warszawa 2008, s. 283.

o łączeniu się krajowych spółek kapitałowych (art. 498-516 k.s.h.), z tym zastrzeżeniem, że o ile przepisy art. 516¹-516¹⁹ k.s.h. nie stanowią inaczej⁵⁶. Zgodnie z powyższym, na procedurę transgranicznego połączenia składają się etapy znane już z połączeń krajowych.

Dziesiąta Dyrektywa wprowadza, jednakże nieznaczne odmienności w procedurze sporządzania i zatwierdzania oraz obowiązkowej treści wskazanych dokumentów. Dyrektywa wprowadza nadto nieznaną na gruncie połączeń krajowych procedurę 2-etapowego postępowania kontrolnego⁵⁷. Elementem, który nie występuje w procedurze połączenia krajowego jest także zagwarantowanie uczestnictwa pracowników w toku postępowania łączeniowego, a nawet przyznanie pracownikom niektórych praw na równi ze współnikami łączących się spółek. Tak jest przykładowo w przypadku dostępu do dokumentacji (art. 516⁷ k.s.h.).

W niniejszym rozdziale skupiono się przede wszystkim na zasygnalizowaniu podstawowych zasad postępowania transgranicznego oraz krótkim omówieniu jego odmienności względem procedury łączenia się krajowych spółek kapitałowych.

[Plan połączenia] Wspólny plan połączenia, podobnie jak jego odpowiednik w postępowaniu krajowym, wymaga pisemnego uzgodnienia pomiędzy łączącymi się spółkami (art. 498 k.s.h. w zw. z art. 516¹ k.s.h.).

Zgodnie z art. 516³ k.s.h. plan połączenia transgranicznego powinien zawierać zarówno elementy charakterystyczne dla planu połączenia krajowego, które wskazuje art. 499 § 1 i 2 k.s.h., jak również elementy nieznanne połączeniu krajowemu. Elementami transgranicznego planu połączenia, których obowiązek ujęcia wynika z implementacji Dziesiątej Dyrektywy, są:

- procedury, według których zostaną określone zasady udziału pracowników w ustaleniu ich praw uczestnictwa w organach spółki przejmującej bądź spółki nowo zawiązanej, zgodnie z odrębnymi przepisami,
- prawdopodobny wpływ połączenia na stan zatrudnienia w spółce przejmującej bądź spółce nowo zawiązanej,
- warunki wykonywania praw wierzycieli i współników mniejszościowych każdej z łączących się spółek oraz adres, pod którym można bezpłatnie uzyskać pełne informacje na temat tych warunków,
- dzień, od którego czynności łączących się spółek będą uważane, dla celów rachunkowości, za czynności dokonywane na rachunek spółki przejmującej bądź spółki nowo zawiązanej, z uwzględnieniem przepisów ustawy o rachunkowości,
- dzień zamknięcia ksiąg rachunkowych spółek uczestniczących w połączeniu, wykorzystanych do ustalenia warunków połączenia, z uwzględnieniem przepisów ustawy o rachunkowości.

⁵⁶ M. Koralewski, *Transgraniczne łączenie się spółek kapitałowych*, Doradca Podatnika nr 27-28 z 7 sierpnia 2007 roku.

⁵⁷ Ibidem.

Ogłoszenie planu połączenia powinno nastąpić nie później niż na miesiąc przed datą zgromadzenia wspólników lub walnego zgromadzenia tej spółki, na którym ma być podjęta uchwała o połączeniu.

W celu zbadania planu połączenia sąd rejestrowy właściwy ze względu na siedzibę spółki wyznacza na jej wniosek biegłego. Odmienne niż przy łączeniu się spółek krajowych (art. 502 k.s.h.), zasadą jest powołanie biegłego dla każdej spółki oddzielnie, co wynika z transgranicznego charakteru transakcji i mogących powstać trudności w ocenie planów połączenia wszystkich spółek przez jednego biegłego. Niemniej jednak w art. 516⁶ § 2 k.s.h. przewidziano możliwość złożenia wniosku o wyznaczenie wspólnego biegłego lub biegłych w celu zbadania planu połączenia. Kolejną różnicą względem połączenia krajowego jest możliwość wyłączenia badania planu połączenia przez biegłego, nawet w sytuacji gdy połączenie nie jest realizowane metodą uproszczoną. Może do tego dojść, gdy wszyscy wspólnicy każdej z łączących się spółek wyrażą zgodę na niepowoływanie biegłego (art. 516⁶ § 3 k.s.h.)⁵⁸.

Plan połączenia wraz z opinią biegłego z jego badania, a także sprawozdania finansowe, sprawozdania zarządów z działalności łączących się spółek oraz sprawozdanie uzasadniające połączenie muszą być udostępnione do przeglądania wspólnikom i przedstawicielom pracowników, a w braku takich przedstawicieli – pracownikom. Wskazane osoby mogą również żądać udostępnienia im bezpłatnie w lokalu spółki odpisów ww. dokumentów (art. 516⁷ k.s.h.). Bezpośrednio przed powzięciem uchwały o połączeniu spółek wspólnikom należy ustnie przedstawić istotne elementy treści planu połączenia, sprawozdania zarządu i opinii biegłego (art. 516¹ k.s.h. w zw. z art. 505 § 3 k.s.h.).

[Sprawozdanie Zarządu] Większość elementów sprawozdań sporządzanych w obu rodzajach połączeń jest tożsama. Sprawozdanie zarządu uzasadniające połączenie transgraniczne powinno dodatkowo wskazywać skutki połączenia dla wspólników, wierzycieli i pracowników (art. 516⁵ § 2 pkt 2 k.s.h.). Punkt ten stanowić zatem będzie swiste podsumowanie planu połączenia oraz sprawozdania zarządu, w którym wskazać należy na konsekwencje połączenia dla wymienionych trzech grup podmiotów.

[Zatwierdzenie przez wspólników] Przepisy regulujące procedurę połączenia transgranicznego nie normują czynności związanych z zawiadaniem wspólników o zamiarze połączenia oraz sposobu podejmowania uchwały o połączeniu. Wyjątkiem w tym zakresie jest art. 516⁸ k.s.h., który stanowi, iż w uchwale o połączeniu można uzależnić skuteczność połączenia od zatwierdzenia przez zgromadzenie wspólników lub walne zgromadzenie warunków uczestnictwa przedstawicieli pracowników.

W pozostałym zakresie krajowe spółki uczestniczące w połączeniu transgranicznym stosować będą te same zasady, co spółki uczestniczące w połączeniu krajowym – zgodnie z zasadą wyrażoną w art. 516¹ k.s.h. Spółki zagraniczne zaś dokonają zawiadomienia wspólników oraz podejmą uchwały łączeniowe zgodnie z ich prawem wewnętrznym.

⁵⁸ Zob. M. Koralewski, *Transgraniczne...*